

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

Єрмоєнко Е. А. Гармонійний розвиток дитини як мета бойового хортингу	10
Кукушкін К. М., Єрмоєнко Е. А., Самоха І. М. Військово-патріотичне виховання та спортивно-прикладна підготовка учнів засобами бойового хортингу	29
Єрмоєнко Е. А. Моральний розвиток особистості спортсмена у системі бойового хортингу	44
Зверєв А. В., Єрмоєнко Е. А., Вехтєв В. В. Оптимальна рухова діяльність спортсменів різного віку на оздоровчих заняттях з бойового хортингу	62
Єрмоєнко Е. А. Гуманітарна значимість фізичної культури спортсменів бойового хортингу	79
Вехтєв В. В., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М. Прожиття військової служби учнями бойового хортингу за вимогами законодавства України	99
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Бабурнич С. А. Формування у юного спортсмена бойового хортингу культури здорового та безпечного життя	116
Єрмоєнко Е. А. Виконання військового обов'язку в запасі спортсменами бойового хортингу, які пройшли військову службу	133
Єрмоєнко Е. А. Забезпечення духовних потреб юного спортсмена бойового хортингу в процесі сімейного виховання	148
Сандул Є. С., Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Бойовий хортинг: функції та особистісні здібності тренера-викладача	167
Самоха Д. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Педагогічні підходи у формуванні особистісних якостей під час військово-патріотичної роботи зі спортсменами бойового хортингу	187
Сазонова Т. В., Єрмоєнко Е. А., Каменюка О. В. Особливості військово-патріотичного виховання юних спортсменів бойового хортингу у закладах загальної середньої освіти	203
Самоха І. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг у забезпеченні фізичного і духовного розвитку особистості	222
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Близнюк О. В. Планування уроку з військово-патріотичного виховання школярів за методикою бойового хортингу	241
Сокол Є. М., Єрмоєнко Е. А., Гречаний О. М. Класифікація захватів технічного розділу системи бойового хортингу	260
Єрмоєнко Е. А. Класифікація вольових якостей спортсмена бойового хортингу	280

ПЛАНУВАННЯ УРОКУ З ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ ЗА МЕТОДИКОЮ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

КАРАСЕВИЧ Сергій Анатолійович

учитель фізичної культури і Захисту України загальноосвітньої школи № 169 м. Києва, голова тренерської колегії та віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, президент Київської обласної федерації бойового хортингу, суддя міжнародної категорії, майстер спорту України з хортингу;

СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій;

БЛИЗНЮК Олександр Васильович

учитель фізичної культури Середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 99 Дніпровського району м. Києва, директор Київського клубу бойового хортингу «Борець», член тренерської ради Національної федерації бойового хортингу України, суддя національної категорії, майстер спорту України з хортингу.

Анотація. У даній науковій статті наведено особливості планування уроку з військово-патріотичного виховання школярів за методикою бойового хортингу, проаналізовано біологічне значення рухової активності спортсменів бойового хортингу шкільного віку, методи та форми фізичного і психологічного забезпечення високих спортивних досягнень і підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань військово-спортивної діяльності. Надана методична характеристика основних типів уроків з теми військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу. Розглянуто напрями виховання і вдосконалення фізичних якостей спортсменів бойового хортингу різних вікових груп і рівня підготовленості у процесі тренувальної роботи під час проведення військово-патріотичних заходів. Наголошується на необхідності підвищення всебічної підготовленості спортсменів. Зазначено, що під час складання річного плану роботи може бути передбачено тематичне планування. Навчання значно ефективніше, якщо один урок не схожий на інший по його формі і використуванню методів, якщо теми і розділи курсу пов'язані між собою, тобто якщо вчителем розробляються не окремі уроки, а системи уроків. Система уроків дозволяє більш логічно, раціонально організувати освітній процес, активніше використовувати самостійну діяльність школярів, поетапно формувати передбачені державним освітнім стандартом вміння і навички, точніше визначати матеріал, що вимагає більш повного закріплення і узагальнення. Рівень пізнавальної діяльності закладається учителем на стадії підготовки уроку і реалізується шляхом постановки завдань і питань під час заняття. Виділяються рівні пізнавальної діяльності: рецептивний рівень, що характеризується монологом вчителя і прослуховуванням тексту, що викладається, учнями; репродуктивний рівень, що характеризується наявністю зворотного зв'язку з боку учня, тобто організацією форми викладу матеріалу у формі запитань-відповідей; евристичний рівень відрізняється зниженням активної ролі вчителя на уроці. Під час використання цього методу ретельно продумані питання вчителя підводять учнів до розуміння матеріалу; дослідницький рівень характеризується тільки контролем з боку вчителя, а учні самостійно виконують завдання.

Ключові слова: планування уроку, бойовий хортинг, військово-патріотичне виховання, захист України, фізичне виховання, рівень пізнавальної діяльності.

Актуальність наукового дослідження. Під час висвітлення в попередніх розділах питань про цілі, зміст, форми і методи навчально-виховної роботи в школі постійно йшла мова про вчителя і його діяльності. Саме він реалізує цілі і завдання виховання (в такому випадку – військово-патріотичного), організовує активну навчально-пізнавальну, трудову, суспільно-політичну та спортивно-оздоровчу діяльність учнів, спрямовану на їх всебічний розвиток і формування різноманітних особистісних якостей.

У нашій країні працює чимало тренерів з бойового хортингу, вчителів, які домагаються високої якості навчання і виховання, проявляють велику методичну творчість, збагачують кращий педагогічний досвід, вносять внесок у розвиток теорії навчально-виховного процесу, багатьом з них присвоєно почесні звання [1–11; 19–32]. Одним з найважливіших напрямів трансформації загальноосвітньої і професійної школи є розробка конкретних заходів щодо подальшого вдосконалення роботи вчителів, спрямованої на докорінне поліпшення якості навчання і виховання підростаючих поколінь.

На сьогодні здійснюється ряд заходів щодо підвищення професійної підготовки вчителів в педагогічних інститутах і університетах, в закладах післядипломної освіти. Зокрема, значно розширюється вивчення психолого-педагогічних дисциплін і поглиблюється їх теоретичний і практичний зміст.

Виклад основного матеріалу. Учительська робота відноситься до вельми складних професій. Спрямованість педагогічної теорії до вчителя аж ніяк не знижує тих труднощів, з якими він зустрічається у своїй діяльності. Теорія містить узагальнені положення про те, як потрібно здійснювати навчання і виховання учнів, в ній фіксуються загальні методичні ідеї про підхід до дітей, про облік їх вікових та індивідуальних особливостей. Практика ж виступає у великій різноманітності конкретного і окремого і часто ставить такі питання, на які теорія не завжди дає пряму відповідь. Ось чому від учителя потрібна велика практична підготовка, педагогічна гнучкість і творчий підхід до вирішення виникаючих завдань, які в загальному плані визначають рівень професійної вмілості і педагогічної майстерності [12].

Вимоги до викладача-організатора з військово-патріотичного виховання в системі бойового хортингу. Для придбання та вдосконалення професійної вмілості і вироблення педагогічної майстерності викладача у системі бойового хортингу необхідно в деталях представляти структуру педагогічної діяльності, а також систему відносин до неї теоретичних знань і практичних умінь і навичок. Психолого-педагогічні дослідження (Н. В. Кузьміна, В. А. Сластьонін, О. І. Щербаков та ін.) показують, що в навчально-виховному процесі мають місце такі взаємопов'язані види педагогічної діяльності вчителя: діагностична, орієнтаційно-прогностична, конструктивно-проектувальна, організаторська, інформаційно-пояснювальна, комунікативно-стимулююча, аналітико-оцінна, дослідницько-творча.

Розглянемо сутність деяких з цих видів діяльності і ті вимоги до педагога, які випливають з них. Не можна здійснювати виховання, не знаючи особливостей фізичного і психічного розвитку кожного школяра, рівня його розумової і моральної вихованості, умов сімейного виховання тощо. Для цього вчителю необхідно бути спостережливим, володіти методами вивчення і визначення рівня розвитку учнів, їхніх інтересів, схильностей, кола спілкування, характеру їх діяльності поза школою тощо.

Винятково важливою є орієнтаційно-прогностична діяльність. Вона виражається в умінні викладача визначати лінію виховної діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, прогнозувати її результати. На основі такої діагностики він орієнтує виховну роботу на розвиток в учнів колективізму або підвищення інтересу до досліджуваного предмета, конкретизує цілі і завдання. Подібна діяльність в роботі вчителя здійснюється постійно. Без неї не може забезпечуватися динаміка і вдосконалення цілей, методів і форм виховання і навчання.

Істотне місце в роботі вчителя займає інформаційно-пояснювальна діяльність. Все навчання і виховання в тій чи іншій формі засноване на інформаційних процесах. Оволодіння знаннями, світоглядними і морально-естетичними ідеями – це найважливіший засіб розвитку і особистісного формування учнів. Учитель в цьому випадку виступає не тільки як організатор навчально-виховного процесу, а й як найважливіше джерело наукової, світоглядної, морально-естетичної інформації (знань). Ось чому таке велике значення в процесі професійної підготовки вчителя має глибоке значення того навчального предмета, який він викладає.

Від того як педагог володіє навчальним матеріалом, залежать якість його пояснення, його змістовність, логічна стрункість і насиченість яскравими деталями і фактами. Ерудований вчитель знає новітні наукові ідеї і вміє дохідливо доносити їх до учнів [13–18]. Він добре володіє практичною стороною знань, що позитивно позначається на виробленні в учнів умінь і навичок.

Безсумнівно все зазначене відноситься і до викладачів щодо нового шкільного предмета – “Захист України”. Не заперечуючи важливість і значення інших шкільних дисциплін, зазначимо, що ніякий інший предмет не вимагає від викладача таких організаторських здібностей, такої ідейної переконаності, якими повинен володіти викладач з предмета “Захист України”. Адже крім прищеплення учням життєво важливих навичок, постачання їх багажем знань зі способів захисту від різних загроз людського життя, викладач з предмета “Захист України” під час вивчення розділу “Основи військової служби”, крім теоретичних і практичних занять, в ідеалі, повинен розвинути в учнів такі почуття, як дисципліна, патріотизм, колективізм, почуття обов’язку і багато інших.

Виділяючись з ряду загальноосвітніх шкільних предметів, “Захист України” пред’являє підвищені вимоги до професійного рівня викладача-організатора.

Основна мета діяльності викладача-організатора з предмета “Захист України”, на наш погляд, це підготовка школярів до суворих реалій “дорослого” життя, прищеплення їм почуття громадянського обов’язку. Тільки власним прикладом, своїм особистим переконанням викладач може зацікавити і повести за собою школярів. Тільки тоді він може домогтися ефективності навчально-виховного процесу.

Методична характеристика основних типів уроків з теми військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу

З огляду на все вищевикладене в першому розділі, можна констатувати значні відмінності предмета “Захист України” від інших шкільних дисциплін, а отже, необхідність певних відмінностей в структурі курсу, організації вивчення матеріалу.

Сучасна дидактика являє собою теоретичну науку, присвячену питанням змісту освітнього процесу, закономірностям процесу навчання і виховання. Специфічні особливості різних шкільних дисциплін розглядаються конкретними методиками викладання. Таким чином, методика викладання предмета “Захист України” – наука про цілі, завдання і зміст його як шкільного навчального предмета, про форми і методи організації навчання, що застосовуються для досягнення освітніх і виховних цілей цього предмета.

Тематичне планування. Вважається корисним перед початком навчального року скласти календарний план проведення уроків з тим, щоб розподілити фактичні години за темами і термінами їх проходження [33–48]. Такий підхід є корисним ще й тому, що з’являється можливість співвіднести теми, що вивчаються з предмета “Захист України”, з аналогічними або близькими за змістом розділами суміжних дисциплін.

У програмі предмета “Захист України” передбачені години для вивчення основ військової служби. Ці години пропонується використовувати для вивчення загальнотеоретичного матеріалу, а практичні заняття і специфічні особливості розділу розглядати в рамках відповідних уроків.

Під час складання річного плану роботи може бути передбачено тематичне планування. Навчання значно ефективніше, якщо один урок не схожий на інший по його формі і використовуваним методам, якщо теми і розділи курсу пов'язані між собою, тобто якщо вчителем розробляються не окремі уроки, а системи уроків. Система уроків дозволяє більш логічно, раціонально організувати освітній процес, активніше використовувати самостійну діяльність школярів, поетапно формувати передбачені державним освітнім стандартом вміння і навички, точніше визначати матеріал, що вимагає більш повного закріплення і узагальнення.

Поурочне планування. Поурочні плани є невід'ємною складовою в системі уроків. Однак в його структурі повинні знайти своє відображення особливості конкретного класу. Крім того, докладно розробляється логічний стрижень досліджуваної теми, підбираються найбільш підходящі форми і методи освітнього процесу, визначаються дії вчителя і передбачується реакція на ці дії з боку учнів. Планується кількість джерел знань і їх використання. Найбільш загальна форма поурочного плану представлена в таблиці 1. Бажано також відобразити в плані необхідні для проведення уроку засоби навчання, роздатковий матеріал.

Таблиця 1

**Планування уроку з військово-патріотичного виховання школярів
засобами бойового хортингу**

Зміст уроку з військово-патріотичного виховання, його структурні частини	Освітньо-виховні завдання уроку, в т.ч. у кожній його структурній частині	Діяльність		Рівні пізнавальної діяльності учнів
		вчителі	учні	

Як би не була добре спланована діяльність вчителя, і наскільки би добре не були розроблені конспекти уроків, у своїй діяльності викладач стикається з деякими непередбачуваними алгоритмізаціями параметрами.

До них може бути віднесено:

- зміна порядку уроків в результаті захворювання викладача іншого предмета;
- тема занять на одному з попередніх уроків конкретного навчального дня;
- рівень підготовленості учнів до засвоєння запланованого матеріалу;
- індивідуальне настрої окремих учнів або класу в цілому.

Подібні фактори під час несприятливого збігу обставин можуть повністю зірвати виконання завдань уроку за запланованою темою, якщо вчителю не вдасться, оцінивши стан учнів, швидко змінити форму уроку, або використовувати інші методи.

Класифікація методів викладання. Всі методи викладання можна згрупувати за кількома фундаментальним ознаками. Це: джерело знань; характер дій вчителя; характер дій учня.

Під час використання цих ознак в якості критеріїв легко виділити три групи методів навчання – словесні, наочні, практичні [49–62]. Застосовуючи словесні методи, вчитель передає знання учням у формі монологу або діалогу, ілюструє свою промову наочними посібниками, але основним джерелом знання, проте, залишається слово.

Під час використання наочних методів провідну роль в передачі знань грає спостереження учнів.

Саме з спостереження і усвідомлення спостережуваного складається в цьому випадку діяльність школярів.

Учитель головним чином звертає увагу учнів, уточнює правильність їх сприйняття. Практичні методи передбачають джерелом знань результати, отримані учнями в процесі практичної роботи.

Поділяти методи на активні і пасивні ні в якій мірі неправомірно. Залежно від віку учнів і змісту курсу всі вони повинні розвивати знання і науковий світогляд, а отже, бути активними.

Вибір методів навчання і рівнів пізнавальної діяльності учнів. Методи навчання з предмета “Захист України” обумовлюються змістом предмета і повинні забезпечувати засвоєння зазначеного змісту учнями.

При цьому необхідно зазначити, що помилка в методі навчання призводить до зниження ефективності навчального процесу.

Таким чином, відповідність методу викладання – найважливіша умова якості педагогічної діяльності. На щастя, один і той же зміст не завжди вимагає одного єдиного методу.

У цьому випадку основними критеріями у виборі вчителя повинні служити пізнавальні можливості учнів, ступінь складності матеріалу або завдань, часовий чинник і наявність (відсутність) передбачуваного цим методом джерел знань.

Рівень пізнавальної діяльності закладається учителем на стадії підготовки уроку і реалізується шляхом постановки завдань і питань під час заняття. Виділяються рівні пізнавальної діяльності:

рецептивний рівень, що характеризується монологом вчителя і прослуховуванням тексту, що викладається, учнями;

репродуктивний рівень, що характеризується наявністю зворотного зв'язку з боку учня, тобто організацією форми викладу матеріалу у формі запитань-відповідей;

евристичний рівень відрізняється зниженням активної ролі вчителя на уроці [63–78]. Під час використання цього методу ретельно продумані питання вчителя підводять учнів до розуміння матеріалу;

дослідницький рівень характеризується тільки контролем з боку вчителя, а учні самостійно виконують завдання.

Методична характеристика основних типів уроків може коригуватися. Крім того, необхідно згадати основні форми проведення уроків: фронтальна, групова та індивідуальна.

Методи роботи з навчальним матеріалом для зручності викладу і сприйняття поділені на п'ять великих груп: мовні; наочні; практичні; контрольні; мнемонічні.

З урахуванням вищевикладеного та програми курсу “Основи військової служби” пропонуємо примірне поурочне тематичне планування з предмета “Захист України” для учнів 11-х класів у 1-й чверті (таблиця 2).

Випускники старших класів шкіл перебувають в тому віці, коли перед ними відкривається нове, доросле життя.

Для юнаків вона починається зі складного випробування у вигляді військової служби в Збройних Силах України.

Військова служба – це життя, підпорядковане особливим, причому досить суворим законам, в якому для молодої людини все лякаюче незнайоме, незрозуміло. І до військової служби юні спортсмени бойового хортингу готуються ретельно, отримують навички військово-прикладної спрямованості, знання початкової військової підготовки, гартують себе морально і психологічно, оскільки стресостійкість є однією з важливих якостей особистості при виконанні військового обов'язку щодо захисту України.

Чи зможе призовник безболісно увійти в це життя і витримати її особливо на перших порах, в чималому ступені залежить від викладача Захисту України.

Поурочне тематичне планування

№ уроку	Назва розділу	Тема уроку	Мета уроку	Приблизний план уроку	Методичні прийоми	Домашнє завдання
1 перевірочна робота	Збройні Сили України	Історія створення ЗСУ. Завдання армії у мирний час	Визначити роль армії в системі забезпечення національної безпеки країни	Оцінити рівень знань учнів. Визначити основні завдання ЗСУ в мирний час, основні етапи створення Збройних Сил України	Рішення проблемної задачі. Рейтингова система. Знайомство з новим матеріалом. Перевірочна робота	Написати реферат про історію виникнення будь-якого роду військ Збройних Сил України
2	Бойові традиції ЗСУ	Дні військової слави – пам'яті поколінь	Ввести і закріпити поняття “патріотизм” і “військовий обов'язок”	Дати формулювання поняття “військовий обов'язок”. Визначити ознаки патріотизму. З'ясувати, що знають учні про героїв України	Рейтингова система. Знайомство з новим матеріалом. Експрес-опитування	Скласти кросворд “Українська армія”
3	Символи воїнської честі	Почесні нагороди за військову звитягу	Розібрати значення військової символіки та ритуалів	Оцінити значення ритуалів Збройних Сил України. Розібрати значення основних символів Збройних Сил України – прапор, форма. Провести бесіду про відомі нагороди	Знайомство з новим матеріалом. Бесіда	Написати коротку історію будь-якої української нагороди
4 перевірочна робота	Збройні Сили України	Історія, традиції та символи Збройних Сил України	Визначити рівень знань учнів	Підбивати підсумки складання кросворду. Вислухати в формі доповідей короткі історії нагород і реферати	Рейтингова система. Доповіді. Бесіда	Принести офіційний опис військової нагороди
5	Військовий обов'язок	Підготовка до військової служби	Розібрати основні поняття “військовий обов'язок” і “підготовка громадян до служби”	Дати формулювання поняття “військовий обов'язок”. Визначити знання і вміння необхідні для солдата та способи їх придбання	Дискусія. Знайомство з новим матеріалом	Письмово відповісти на запитання: “чому я хочу (не хочу) служити в армії”
6 практичне заняття	Основи військової служби	Бойова підготовка у військах	Стройова підготовка	Вивчення основних стройових команд. Перестроювання. Визначити основні правила подачі команд	Фізичні вправи. Проведення учнями в підгрупах шикунь, перешикувань	Повторення вивченого матеріалу, уроки 1-5.

Однак перш, ніж допомагати майбутньому воїну, педагог повинен добре уявляти, що є людина в сімнадцять років, які його світовідчуття, які знання він потребує напередодні військової служби.

Для викладача, що взяв на себе нелегку, але благородну задачу – закласти перші цеглинки у фундамент духовно-моральної фортеці майбутнього захисника України, треба ясно бачити кінцеву мету своєї роботи.

Вивчення нового матеріалу ефективно тільки тоді, коли вчителю вдається побудувати необхідні логічні причинно-наслідкові зв'язки, що визначають внутрішню структуру теми, що викладається. На закінчення слід підкреслити, що на сприйняття матеріалу та ставлення до нього впливає не тільки його “інтенсивність” для учня [79–88]. Ця характеристика взагалі

вкрай суб'єктивна. В першу чергу на учнів має стимулюючий вплив сама особистість учителя, манера його мови, поведінка, а часто – настрій і зовнішній вигляд.

Цілі та напрями діяльності з військово-патріотичного виховання у системі бойового хортингу. Метою діяльності з військово-патріотичного виховання у системі бойового хортингу є надання соціально орієнтованих послуг в сферах (видах) діяльності, спрямованих на вирішення соціальних проблем, розвиток громадянського суспільства в Україні, на досягнення таких суспільно корисних цілей:

- патріотичне, в тому числі військово-патріотичне, виховання громадян України; відродження і розвиток національних традицій і патріотичного духу суспільства; відродження і розвиток національної єдності, національної культури, духовності і гуманізму;

- затвердження і розвиток почуття гордості за свою державу у громадян України, вірності Батьківщині, готовності до служіння Батьківщині і його збройного захисту;

- формування у дітей, молоді та дорослих прагнення до здорового способу життя шляхом активного впровадження фізичної культури і спорту, організації дозвілля громадян;

- сприяння соціально орієнтованому превентивному вихованню дітей та молоді України;

- розвиток громадянської відповідальності, громадянської позиції та громадянської самосвідомості;

- відродження і розвиток норм морального виховання дітей;

- збереження і розвиток історичних, культурних і духовних звичаїв і традицій;

- духовний і культурний розвиток громадян;

- вдосконалення правової грамотності населення, проведення роз'яснювальної, профілактичної та виховної роботи;

- сприяння координації діяльності державних і недержавних організацій, спрямованої на досягнення цілей, що відповідають цілям військово-патріотичного виховання засобами бойового хортингу;

- поліпшення морально-психологічного стану громадянського суспільства, прищеплення, поширення і зміцнення моральних цінностей;

- розвиток суспільства, здатного до співчуття, милосердя, благодійності;

- оздоровлення нації;

- освіта громадян, підвищення культури населення;

- розвиток дружби і співробітництва, підтримка миру і злагоди між народами України;

- розширення міжнародних зв'язків шляхом встановлення і розвитку контактів з організаціями, які займаються подібною діяльністю за межами України, обмін кращим досвідом як міжнародним, так і всередині країни.

Напрямами діяльності з військово-патріотичного виховання засобами бойового хортингу відповідно до законодавства України є:

- підвищення результативності та ефективності реалізованих соціально-значущих проектів та ініціатив, в тому числі зусиллями Національної федерації бойового хортингу України;

- сприяння заінтересованим державним органам та некомерційним, громадським організаціям в зміцненні і розвитку національних традицій і патріотичного духу суспільства, норм морального виховання, національної єдності, підвищення культури населення;

- участь в духовному та моральному вихованні дітей;

- сприяння підвищенню правової грамотності, дисципліни, почуття відповідальності та патріотизму, збільшенню бойового духу і фізичної сили;

- участь у формуванні позитивної громадської думки щодо правоохоронних органів і спеціальних служб, армії і флоту, підвищення престижності військової служби;

- правове, патріотичне та військово-патріотичне виховання дітей, школярів, молоді та дорослих;

- робота з важкими підлітками і дітьми з неблагополучних, неповних і малозабезпечених сімей, дітьми з дитячих будинків, дітьми-безпритульними;

здійснення масштабної просвітницької роботи серед населення, дітей та молоді з метою пропаганди патріотизму і національних традицій, здорового способу життя, фізичної культури і спорту, антикримінального виховання молоді;

підтримка відповідно до законодавства України співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців та їх сімей, ветеранів та учасників Другої світової війни, учасників локальних війн і збройних конфліктів, участь у соціальній реабілітації осіб з обмеженими можливостями;

турбота про членів сімей співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, надання матеріальної та іншої допомоги сім'ям загиблих (померлих), багатодітним сім'ям, сиротам, інвалідам і пенсіонерам;

розробка, впровадження та розвиток постійно діючої ефективної інформаційної системи освіти населення;

сприяння введенню правової грамотності, військово-патріотичного виховання як навчального курсу в освітню програму шкільної освіти;

тісну співпрацю в сфері освітньої діяльності, пропаганди звичаїв, життєвого укладу, патріотизму і національних традицій, правового виховання з органами влади;

сприяння пробудженню і розвитку інтересу у школярів до військово-патріотичного руху, діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, фізичної культури, створення сприятливих умов для спілкування людей за допомогою фізкультури і спорту для формування здорового способу життя;

сприяння розвитку і підвищенню морально-етичної культури громадян;

популяризація патріотизму і національних традицій, здорового способу життя;

сприяння розробці, впровадженню і реалізації програми зайнятості дітей, школярів та молоді поза освітніх установ;

сприяння моральному, духовному, фізичному і культурному розвитку і самовираженню особистості;

сприяння в створенні матеріальної бази для залучення до правоохоронної, військово-патріотичної, просвітницької, освітньої діяльності людей різного віку і соціального стану.

Для реалізації своїх цілей і напрямів діяльності, в тому числі і соціально орієнтованих, відповідно до законодавства України:

здійснює соціальну підтримку і захист громадян;

здійснює підготовку населення до подолання наслідків стихійних лих, екологічних, техногенних чи інших катастроф, до запобігання нещасних випадків;

надає допомогу постраждалим в результаті стихійних лих, екологічних, техногенних чи інших катастроф, соціальних, міжнаціональних, релігійних конфліктів, біженців та вимушених переселенців;

організовує і бере участь в охороні і відповідно до встановлених вимог утриманні об'єктів (в тому числі будівель, споруд) та територій, що мають історичне, культове, культурну або природоохоронне значення, та місць поховань;

надає юридичну допомогу на безоплатній або на пільговій основі громадянам і некомерційним організаціям, проводить правову просвіту населення, здійснює діяльність по захисту прав і свобод людини і громадянина;

організовує заходи з профілактики соціально небезпечних форм поведінки громадян;

здійснює благодійну діяльність, а також діяльність в сфері сприяння благодійності та волонтерству;

здійснює діяльність, спрямовану на вирішення соціально орієнтованих проблем, розвиток громадянського суспільства в Україні;

здійснює діяльність в галузі освіти, науки, культури, мистецтва, профілактики та охорони здоров'я громадян, пропаганди здорового способу життя, покращення морально-психологічного, морального стану громадян, фізичної культури і спорту, а також духовному розвитку особистості та сприяє зазначеній діяльності;

формує в суспільстві нетерпимість до корупційної поведінки;

розвиває міжнаціональне співробітництво, збереження і захист самобутності, культури, мов і традицій народів України;

здійснює діяльність в сфері патріотичного, в тому числі військово-патріотичного, виховання громадян України;

поширює інформацію за своєю тематикою серед населення;

організовує заходи щодо моральної, матеріальної допомоги та соціального захисту співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, ветеранів та сімей загиблих співробітників, звільнених в запас;

організовує заходи з підтримки населенням діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю відповідно до законодавства України;

взаємодіє з іншими організаціями з питань моральної, матеріальної допомоги та соціального захисту співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, ветеранів та сімей загиблих співробітників, звільнених в запас;

взаємодіє з заінтересованими органами державної влади, органами місцевого самоврядування з питань моральної, матеріальної допомоги та соціального захисту і соціальної реабілітації співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, ветеранів і учасників Другої світової війни, учасників локальних війн і збройних конфліктів і їх сімей, звільнених в запас, щодо соціального захисту та адаптації незахищених верств населення, в тому числі молоді, підтримки діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, правового виховання, зміцнення законності, безпеки і правопорядку;

організовує заходи, надає послуги з патріотичного, військово-патріотичного, культурного, духовно-морального, правового виховання дітей і молоді;

організовує і розвиває військово-пошуковий рух, організує проведення військово-спортивних свят з нагоди державних свят і пам'ятних дат, проведення в шкільних музеях історичних вечорів, присвячених Дням військової слави України, вшанування ветеранів війни та учасників бойових дій, ветеранів Збройних Сил України, привітання ветеранів зі знаменними датами, урочисті проводи призовників до лав Збройних Сил України, організація та проведення святкових заходів, присвячених пам'ятним датам, проведення циклу заходів з нагоди Дня матері, вшанування матерів синів, які загинули під час виконання громадянського обов'язку в мирний час, походи "вихідного дня" по місцях бойової слави та інші заходи, що відповідають встановленим цілям і напрямам діяльності щодо військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу;

розвиває мережу гуртків, клубів, шкіл для дітей і дорослих;

сприяє організації спортивного дозвілля населення;

бере участь в організації правового, військово-патріотичного виховання призовників, їх підготовки до військової служби та служби в правоохоронних органах і спеціальних службах;

організовує серед дітей, школярів та молоді рух безоплатної допомоги самотнім людям похилого віку, пенсіонерам, інвалідам, неповним сім'ям, сім'ям загиблих (померлих) співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, багатодітним сім'ям, сиротам;

організовує і проводить заходи, що сприяють правовому, моральному, культурному, духовному і моральному вихованню населення, військово-патріотичному вихованню молоді, ведення культурно-масової та спортивної роботи, соціальної підтримки, надання соціально-побутових, медико-соціальних, психолого-педагогічних, правових послуг матеріальної допомоги;

організовує і надає послуги з організації та проведення відпочинку і оздоровлення дітей, включаючи організацію та проведення (здійснення діяльності) дитячих оздоровчих таборів (заміських оздоровчих таборів, таборів денного перебування і інших), спеціалізованих (профільних) таборів (спортивно-оздоровчих таборів, патріотичних, військово-патріотичних, оборонно-спортивних таборів, туристичних таборів, таборів праці та відпочинку, еколого-біологічних таборів, технічних таборів, краєзнавчих та інших таборів) [89–94], а також

створення (заснування) оздоровчих центрів, баз і комплексів, інших організацій незалежно від організаційно-правових форм і форм власності, основна діяльність яких спрямована на реалізацію послуг по забезпеченню відпочинку дітей та їх оздоровлення;

на добровільних засадах відповідно до законодавства України силами і засобами Національної федерації бойового хортингу України та залучених осіб в установленому порядку сприяє охороні громадського порядку, забезпеченню екологічної та пожежної безпеки, природоохоронним заходам, заходам щодо попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій і ліквідації наслідків стихійних лих, з цивільної та територіальної оборони;

організовує заходи, надає послуги з соціальної реабілітації та адаптації дітей, які перебувають у важкій життєвій ситуації, в тому числі дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, надання соціально-консультативної та правової допомоги, термінового соціального обслуговування, стаціонарного і напівстаціонарного (денного, нічного, сезонного) обслуговування, іншої соціальної допомоги та / або соціального обслуговування;

бере участь в організації установ для навчання і проживання школярів за типом військових ліцеїв, військово-спортивних таборів, дитячо-юнацьких семінарів з бойового хортингу тощо;

організовує зустрічі зі співробітниками правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовцями, з ветеранами та учасниками Другої світової війни, учасниками локальних війн і збройних конфліктів, вченими, істориками, державними діячами;

приймає та організовує заходи щодо соціальної підтримки у соціальній реабілітації ветеранів і учасників Другої світової війни, учасників локальних війн і збройних конфліктів, співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, щодо соціального захисту та адаптації незахищених і мало захищених верств населення, в тому числі молоді;

організовує науково-пізнавальні заходи щодо розширення знань громадян про історію своєї держави, її досягнень, історичних і національних традицій, її видатних державних діячів, про місце і значення України в світовому співтоваристві;

бере участь в обговоренні та реалізації всеукраїнських та місцевих програм в сфері підтримки діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, правового виховання, зміцнення законності, безпеки і правопорядку, з моральної, матеріальної допомоги та соціального захисту співробітників правоохоронних органів і спеціальних служб, військовослужбовців, ветеранів та сімей загиблих співробітників, звільнених у запас з використанням засобів масової інформації;

розробляє і впроваджує інформаційно-просвітницькі освітні програми для телебачення і радіомовлення;

бере участь за своєю тематикою в організації створення кіно і телефільмів, шоу та інших видовищних програм як в кіно- телеіндустрії, так і в культмасової роботи, що сприяють залученню населення до підтримки діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, правового виховання, зміцненню законності, безпеки і правопорядку, розвитку патріотизму і національних традицій;

організовує взаємодію всіх учасників просвітницької діяльності в сфері поширення ідей патріотизму, національних традицій, культури і здорового способу життя, підтримки діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, правового виховання, зміцнення законності, безпеки і правопорядку, з метою проведення єдиної політики в цих питаннях;

забезпечує соціальну мобілізацію та соціальну підтримку громадян в процесі проведення заходів і програм з підвищення патріотичного духу і розвитку національних традицій, підтримки діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, правового виховання, зміцнення законності, безпеки і правопорядку;

випускає і поширює інформаційно-консультаційні матеріали за своєю тематикою;
вільно поширює інформацію про свою діяльність;

проводить лекції, конференції, семінари, виставки, аукціони, “круглі столи”, дискусії, в тому числі в засобах масової інформації, навчально-консультативні та інші заходи, громадські слухання, видовищні і спортивно-масові заходи, масові свята, інші видовищні заходи;

сприяє дітям, підліткам, молоді в здобутті якісної освіти;

підтримує некомерційні організації, об'єднання і колективи, розробників і реалізаторів авторських програм і проектів, що відповідають цілям діяльності Національної федерації бойового хортингу України;

цілеспрямовано із залученням засобів масової інформації поширює інформацію щодо своєї діяльності з питань, що відповідають меті та напрямам діяльності клубів бойового хортингу;

займається розповсюдженням тематичних плакатів, листівок, буклетів, альбомів, відео- і кіноматеріалів, спеціалізованих видань з нагоди висвітлення питань відповідних цілям і предметам діяльності щодо військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу;

займається просвітницькою роботою із застосуванням мережі Інтернет, бере участь в підготовці спеціальних радіопрограм;

проводить дослідження, оцінку інформації щодо рівня правової, патріотичної свідомості громадян, почуття гордості за свою державу, вірності Батьківщині, готовності до служіння Батьківщині, підтримки населенням діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, здійсненням правового виховання, зміцнення законності, безпеки і правопорядку і доводить отримані результати, висновки та пропозиції, зроблені на їх основі, до органів влади;

розвиває зв'язки з аналогічними українськими та зарубіжними організаціями;

бере участь у вдосконаленні системи підготовки працівників в галузі освіти громадян;

взаємодіє з іншими некомерційними організаціями та громадськими об'єднаннями в інтересах поширення ідей патріотизму і національних традицій;

бере участь в представленні та захисті своїх прав, законних інтересів громадян в органах державної влади, місцевого самоврядування та громадських об'єднаннях;

направляє до органів державної влади та органів місцевого самоврядування пропозиції щодо розвитку патріотичного, військово-патріотичного руху [95–99], просвітницької діяльності, підвищення духовності, моральності, культури, поліпшення здоров'я населення і формування здорового способу життя, підвищення якості життя, соціального захисту, підтримки діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб в боротьбі зі злочинністю, правового виховання, зміцнення законності, безпеки і правопорядку;

здійснює для досягнення статутних цілей підприємницьку діяльність, що відповідає цілям військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу.

Ліцензовані види діяльності щодо військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу Національна федерація бойового хортингу України здійснює у разі наявності відповідних дозвільних документів.

Висновок. На закінчення відзначимо, що проблеми, які ми поставили дуже актуальні. На наш погляд, підняті в цій науковій статті питання, як і уявлення, що розвиваються нами, привернуть увагу фахівців бойового хортингу не тільки до обговорення, але до спільної практичної роботи з підготовки спортивних спеціалістів.

Безсумнівно, що введення в спортивну практику бойового хортингу засобів військово-патріотичного виховання значно збагатить арсенал засобів діяльності тренера, розширить кругозір спортсмена, змістовно поглибить і гуманізує світогляд спортивних практиків, а в цілому сприятиме підвищенню культури і вдосконаленню тренувального процесу.

Коли є попит на фахівців, то розвивається вся галузь. Перш за все, звичайно, треба офіційно виділити військово-патріотичне виховання засобами бойового хортингу в самостійну діяльність, щоб можна було здійснювати цілеспрямовану підготовку кадрів, проводити дослідження, і не підлаштовуватися під найбільш близьку галузь. Це велика робота, але механізм цього процесу відомий і апробований на інших спеціальностях.

Таким чином, у даному науковому дослідженні визначено і наведено особливості планування уроку з військово-патріотичного виховання школярів за методикою бойового хортингу, проаналізовано біологічне значення рухової активності спортсменів бойового хортингу шкільного віку, методи та форми фізичного і психологічного забезпечення високих спортивних досягнень і підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань військово-спортивної діяльності.

Надана методична характеристика основних типів уроків з теми військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу. Розглянуто напрями виховання і вдосконалення фізичних якостей спортсменів бойового хортингу різних вікових груп і рівня підготовленості у процесі тренувальної роботи під час проведення військово-патріотичних заходів.

Наголошується на необхідності підвищення всебічної підготовленості спортсменів. Зазначено, що під час складання річного плану роботи може бути передбачено тематичне планування. Навчання значно ефективніше, якщо один урок не схожий на інший по його формі і використуванню методів, якщо теми і розділи курсу пов'язані між собою, тобто якщо вчителем розробляються не окремі уроки, а системи уроків.

Система уроків дозволяє більш логічно, раціонально організувати освітній процес, активніше використовувати самостійну діяльність школярів, поетапно формувати передбачені державним освітнім стандартом вміння і навички, точніше визначати матеріал, що вимагає більш повного закріплення і узагальнення. Рівень пізнавальної діяльності закладається вчителем на стадії підготовки уроку і реалізується шляхом постановки завдань і питань під час заняття.

Виділяються рівні пізнавальної діяльності: рецептивний рівень, що характеризується монологом вчителя і прослуховуванням тексту, що викладається, учнями; репродуктивний рівень, що характеризується наявністю зворотного зв'язку з боку учня, тобто організацією форми викладу матеріалу у формі запитань-відповідей; евристичний рівень відрізняється зниженням активної ролі вчителя на уроці.

Під час використання цього методу ретельно продумані питання вчителя підводять учнів до розуміння матеріалу; дослідницький рівень характеризується тільки контролем з боку вчителя, а учні самостійно виконують завдання.

В цей же актив можна занести різноманітні методи психологічних впливів і управління психічними станами спортсменів (методи психічної регуляції і саморегуляції), що показали свою достатню ефективність у регуляції загальним станом спортсменів у багатьох стрес-змагальних ситуаціях.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота в напрямі планування уроку з військово-патріотичного виховання школярів за методикою бойового хортингу, вивчення біологічного значення рухової активності спортсменів бойового хортингу, профілактики шкідливих звичок особистості, вивчення елементів військово-прикладної підготовки у системі бойового хортингу, методів виховання учнів спортивних секцій, формування у них національно-патріотичного світогляду планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності за підтримки сім'ї, укріплення здоров'я, стабільних навичок самоконтролю та психічної саморегуляції юних спортсменів бойового хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Особливості проведення спортивної сутички на змаганнях з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко, Є. М. Сокол // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних

- органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1048–1065.
3. Биченко Є. Л. Функціональний прояв здоров'я спортсмена бойового хортингу в різних сферах життєдіяльності / Є. Л. Биченко, Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 897–910.
4. Білорус О. А. Забезпечення реалізації програми національно-патріотичного виховання засобами бойового хортингу / О. А. Білорус, К. М. Кукушкін, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1400–1416.
5. Близнюк О. В. Методичні принципи фізичного виховання спортсменів бойового хортингу на основі сучасних тренувальних технологій / О. В. Близнюк, В. В. Вехтев, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1149–1163.
6. Вознюк М. Г. Зміст програми самостійних занять бойовим хортингом для учнів спортивних секцій закладів освіти / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрьоменко, І. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1499–1512.
7. Гречаний О. М. Аспекти суддівства спортивних змагань з бойового хортингу в умовно-контактному виді змагальної програми – розділ «Форма» / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко, І. Р. Ільницький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1112–1127.
8. Гречаний О. М. Взаємозв'язок між загальною культурою учня бойового хортингу і рівнем його спортивних досягнень / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 882–896.
9. Демчук С. Р. Вимоги правил та умови участі в спортивних змаганнях з бойового хортингу / С. Р. Демчук, Е. А. Єрьоменко, М. М. Дорошенко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1014–1029.
10. Дорошенко М. М. Виховна роль і функції тренерів дитячих, юнацьких і молодіжних клубів бойового хортингу в Україні / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрьоменко, Р. В. Зуб // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1467–1481.
11. Дорошенко М. М. Методика розвитку спритності спортсменів бойового хортингу і характеристика координаційної складності рухового завдання / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1209–1221.
12. Єрьоменко В. Е. Біологічний потенціал спортсмена бойового хортингу та соціальні умови його здоров'я / В. Е. Єрьоменко, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 825–842.
13. Єрьоменко Е. А., & Вехтев В. В. (2021). БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА МЕДИКО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОКОНТРОЛЮ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ ЗА ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ У ПРОЦЕСІ ТРЕНУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (194), 106-115. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-106-115>.
14. Єрьоменко Е. А. Вивчення техніки нанесення ударів руками у змагальній сутичці бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1285–1299.

15. Єрмоєнко Е. А. Дозування тренувальних навантажень і проведення позакласних занять з бойового хортингу для школярів 8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 114 с.
16. Єрмоєнко Е. А. Етичний кодекс бойового хортингу та його виховний потенціал / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1542–1559.
17. Єрмоєнко Е. А. Загальна програма практичних занять зі спеціальної фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 467 с.
18. Єрмоєнко Е. А. Здоровий спосіб життя і рівень фізичної культури спортсменів бойового хортингу студентського віку / Е. А. Єрмоєнко, А. В. Зверєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1513–1525.
19. Єрмоєнко Е. А. Зміст, форми і методи проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
20. Єрмоєнко Е. А. Індивідуальні ціннісні орієнтації спортсменів бойового хортингу шкільного та студентського віку / Е. А. Єрмоєнко, О. В. Близнюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1482–1498.
21. Єрмоєнко Е. А. Культура спортсмена бойового хортингу в дотриманні оздоровчих життєвих звичок / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 862–881.
22. Єрмоєнко Е. А. Методи розвитку сили та швидко-силових здібностей спортсменів бойового хортингу різного віку / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1164–1179.
23. Єрмоєнко Е. А. Методика вдосконалення спеціальної фізичної готовності спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 460 с.
24. Єрмоєнко Е. А. Методика вивчення та вдосконалення бічних ударів рукою спортсменами бойового хортингу на настінній подушці, підвісному важкому мішку, лапах і спортивних подушках / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1347–1359.
25. Єрмоєнко Е. А. Методика планування і проведення позакласних занять з бойового хортингу для учнів середньої школи 8–9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 114 с.
26. Єрмоєнко Е. А. Оздоровчий хортинг і методика викладання : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 323 с.
27. Єрмоєнко Е. А. Організація позакласних занять з бойового хортингу для учнів молодшого шкільного віку 1–2 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 94 с.
28. Єрмоєнко Е. А. Основи підвищення кваліфікаційного ступеня у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 960–975.
29. Єрмоєнко Е. А. Основи суддівства спортивних змагань з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1030–1047.
30. Єрмоєнко Е. А. Особливості проведення спортивних змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка» / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів

- України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1087–1099.
31. Єрмоєнко Е. А. Показники загальної фізичної готовності спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 292 с.
32. Єрмоєнко Е. А. Поняття базової техніки бойового хортингу і методи її вдосконалення / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1222–1236.
33. Єрмоєнко Е. А. Практична реалізація програми розвитку і популяризації бойового хортингу в Україні / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1434–1451.
34. Єрмоєнко Е. А. Програма технічної підготовки спортсменів для атестації на пояс з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 976–996.
35. Єрмоєнко Е. А. Рекомендації щодо виконання та постановки ударів руками для тренування спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1300–1313.
36. Єрмоєнко Е. А. Розвиток загальної і спеціальної витривалості у спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1195–1208.
37. Єрмоєнко Е. А. Розділ змагань з бойового хортингу «Самозахист» як метод тренування прийомів самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1100–1111.
38. Єрмоєнко Е. А. Складові фізичної культури та здорового способу життя спортсменів бойового хортингу студентського віку / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1452–1466.
39. Єрмоєнко Е. А. Стратегічне управління розвитком бойового хортингу в Україні : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 141 с.
40. Єрмоєнко Е. А. Теорія і методика бойового хортингу як наукова і навчальна дисципліна / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 911–926.
41. Єрмоєнко Е. А. Теорія і практика фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 393 с.
42. Єрмоєнко Е. А. Форми і методика викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 7 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 137 с.
43. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
44. Зінов'єв А. О. Організація і проведення змагань з бойового хортингу / А. О. Зінов'єв, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 997–1013.
45. Зуб Р. В. Методика постановки прямого удару рукою в процесі тренувальної діяльності з бойового хортингу / Р. В. Зуб, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Близнюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1329–1346.

46. Ільницький І. Р. Критерії ефективності використання основ здорового способу життя учнями спортивної секції бойового хортингу / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 843–861.
47. Карасевич С. А. Загальний зміст технічної підготовки спортсменів бойового хортингу / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1237–1255.
48. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг як поліфункціональна система підготовки висококваліфікованого спортсмена / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, Д. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 943–959.
49. Кіблицький Р. В. Завдання фізичної підготовки в системі бойового хортингу і розвиток фізичних якостей спортсменів / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Зверев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1128–1148.
50. Кіблицький Р. В. Методика проведення заходів оздоровчого спрямування для учнів спортивних секцій бойового хортингу / Р. В. Кіблицький, В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1526–1541.
51. Краснова С. П. Бойовий хортинг у фізичному вихованні студентів як засіб укріплення здоров'я / С. П. Краснова, О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1360–1378.
52. Кривенко В. П. Вплив культурного розвитку юних спортсменів бойового хортингу на ставлення до свого здоров'я / В. П. Кривенко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1314–1328.
53. Круцевич Т. Ю. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 1–4 класи [Електронний ресурс] / Т. Ю. Круцевич, Л. М. Кузьомко, С. Г. Приймак, П. Б. Кондратенко. – К., 2012. – Режим доступу: http://fizkulturamo.at.ua/load/programmy_po_fizkulture/mladshaja_shkola/1_4_klasi_zagalnoosvitnikh_navchalnikh_zakladiv/9-1-0-66.
54. Кукушкін К. М. Потенціал і позитивний вплив системи національно-патріотичного виховання дітей та молоді у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1379–1399.
55. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
56. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
57. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
58. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.

59. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
60. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
61. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
62. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
63. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
64. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
65. Самоха І. М. Патріотичні якості спортсменів як духовний фундамент бойового хортингу / І. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, М. Г. Вознюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1417–1433.
66. Самоха І. М. Принципи виконання і методика вивчення основних стійок спортсмена бойового хортингу / І. М. Самоха, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1256–1268.
67. Самоха І. М. Спортивна складова та загальні основи підготовки в системі бойового хортингу / І. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 927–942.
68. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
69. Сокол Є. М. Методика і засоби розвитку швидкості у спортсменів бойового хортингу / Є. М. Сокол, Е. А. Єрмоєнко, М. Г. Вознюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1180–1194.
70. Степанюк А. В. Суддівські жести і сигнали при оголошенні оцінок та рішень на змаганнях з бойового хортингу / А. В. Степанюк, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1066–1086.
71. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.
72. Шукалюк Ю. С. Принципи виконання та методика вивчення базових пересувань спортсменів бойового хортингу / Ю. С. Шукалюк, Е. А. Єрмоєнко, Д. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1269–1284.
73. Savchenko A. Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.
74. Yerimenko, E. A. (2009). Trenuvannia v hortynhu [Training in Horting]. Kyiv.
75. Yeromenko, E. A. (2020). Aktualni napriamy taktuchoi pidhotovky v boyovomu khortynhu [Current areas of tactical training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 460 p. Irpin.

76. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng – systema vdoskonalennia osobystosti [Combat horting is a system of personality improvement]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 514 p. Kyiv: GS "NFBHU".
77. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng u programi pozaklasnykh zaniat dlia shkolariv 10–11 klasiv [Combat horting in the program of extracurricular activities for students of 10–11 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 112 p. Kyiv: GS "NFBHU".
78. Yeromenko, E. (2008). Horting is a Ukrainian national sport / Ministry of Education and Science of Ukraine. – 217 p. – Kyiv: Palyvoda A. V.
79. Yeromenko Eduard. Horting – the National Brand of Ukraine in the world: the Olympic perspective and methods for forming the values of healthy life / Eduard Yeromenko // Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 175–197.
80. Yeromenko, E. A. (2020). Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu. [Qualification system of combat horting]. Kyiv.
81. Yeromenko, E. A. (2020). Metody i zmist trenuvalnykh navantazhen programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia shkolariv 6 klasiv [Methods and content of training loads of the program of extracurricular classes on combat horting for schoolchildren of 6 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 106 p. Kyiv: GS "NFBHU".
82. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka pidvyshchennia navantazhen i provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv 9 klasiv [Methods of increasing the load and conducting extracurricular classes in combat horting for students of 9th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 108 p. Kyiv: GS "NFBHU".
83. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vdoskonalennia spetsialnoi fizychnoi hotovnosti sportsmeniv boyovogo khortynhu [Methods of improving the special physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 460 p. Irpin.
84. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalni normatyvy i programa vykladannia boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 10 klasiv [Training standards and the program of teaching combat horting in a physical education class for 10th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 139 p. Kyiv: GS "NFBHU".
85. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia diyalnosti dytyachoho gurtka z boyovogo khortynhu [Organization of the activity of the children's circle on combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 80 p. Kyiv: GS "NFBHU".
86. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv molodshogo shkilnogo viku 1–2 klasiv [Organization of extracurricular classes in combat horting for primary school students of 1-2 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 94 p. Kyiv: GS "NFBHU".
87. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia zaniat ta osnovy vykladannia boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 11 klasiv [Organization of classes and basics of teaching combat horting in a physical education class for 11th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 139 p. Kyiv: GS "NFBHU".
88. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovni pryntsyipy provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia shkolariv 11 klasiv [Basic principles of extracurricular combat horting classes for 11th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 94 p. Kyiv: GS "NFBHU".
89. Yeromenko, E. A. (2020). Planuvannia ta organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv serednyogo shkilnogo viku 7–8 klasiv [Planning and organization of extracurricular classes in combat horting for middle school students of 7-8 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 111 p. Kyiv: GS "NFBHU".
90. Yeromenko, E. A. (2020). Pokaznyky zahalnoi fizychnoi hotovnosti sportsmeniv boyovogo khortynhu [Indicators of general physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 292 p. Irpin.
91. Yeromenko, E. A. (2020). Programa vykladannia boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 5 klasiv [The program of teaching combat horting in a physical education class for 5th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 137 p. Kyiv: GS "NFBHU".
92. Yeromenko, E. A. (2020). Pryntsyipy organizatsii pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia shkolariv 10 klasiv [Principles of organizing extracurricular classes in combat horting for students of 10th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 88 p. Kyiv: GS "NFBHU".
93. Yeromenko, E. A. (2020). Strategichne upravlinnia rozvytkov boyovogo khortynhu v Ukraini [Strategic management of combat horting development in Ukraine]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 141 p. Kyiv: GS "NFBHU".

94. Yeromenko, E. A. (2020). Teoriya i praktyka fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [Theory and practice of physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 393 p. Irpin.

95. Yeromenko, E. A. (2020). Vymogy programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 3 klasiv [Requirements of the program of extracurricular classes in combat horting for students of 3rd grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 103 p. Kyiv: GS "NFBHU".

96. Yeromenko, E. A. (2020). Zagalna programa praktychnykh zaniat zi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [General program of practical classes on special physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 467 p. Irpin.

97. Yeromenko, E. A. (2020). Zasoby trenuvannia v boyovomu khortyngu [Means of training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 267 p. Kyiv: GS "NFBHU".

98. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist, formy i metody provedennia zaniat z boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 8 klasiv [Content, forms and methods of conducting combat horting classes in a physical education class for 8th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 138 p. Kyiv: GS "NFBHU".

99. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu osnovnogo rivnia navchannia dlia shkoliariv 5 klasiv [The content of the program of extracurricular classes in combat horting of the basic level of education for students of 5th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 111 p. Kyiv: GS "NFBHU".

Karasevych S. A., Yeromenko E. A., Blyzniuk O. V.

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Lesson planning on military-patriotic education of schoolchildren according to the method of combat horting

***Abstract.** This scientific article presents the features of lesson planning on military-patriotic education of schoolchildren by the method of combat horting, analyzes the biological significance of motor activity of school-age combat horting athletes, methods and forms of physical and psychological support of high sports achievements and training of athletes using modern national means. combat horting and approaches to defining the essence, content and objectives of military sports activities. The methodical characteristic of the basic types of lessons on a theme of military-patriotic education of athletes of combat horting is given. The directions of education and improvement of physical qualities of athletes of combat horting of different age groups and level of preparation in the course of training work during carrying out military-patriotic actions are considered. Emphasis is placed on the need to increase the comprehensive training of athletes. It is noted that thematic planning may be provided during the preparation of the annual work plan. Teaching is much more effective if one lesson is not similar to another in its form and methods used, if the topics and sections of the course are interconnected, ie if the teacher develops not individual lessons but lesson systems. The system of lessons allows to organize the educational process more logically, rationally, to use students' independent activity more actively, to gradually form the skills and abilities provided by the state educational standard, to define more precisely the material that requires more complete consolidation and generalization. The level of cognitive activity is set by the teacher at the stage of lesson preparation and is realized by setting tasks and questions during the lesson. There are levels of cognitive activity: receptive level, characterized by a teacher's monologue and listening to the text taught by students; reproductive level, characterized by the presence of feedback from the student, ie the organization of the form of presentation of the material in the form of questions and answers; the heuristic level is characterized by a decrease in the active role of the teacher in the lesson. When using this method, carefully considered questions from the teacher lead students to understand the material; the research level is characterized only by control by the teacher, and students perform tasks independently.*

***Key words:** lesson planning, combat horting, military-patriotic education, defense of Ukraine, physical education, level of cognitive activity.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоєнко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 182,49

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**